

TAPANI KILPELÄINEN & JOUNI AVELIN

England's Green and Pleasant Land

Viime vuoden viimeisellä viikolla filosofi Jonathan Rée arvioi filosofi Roger Scrutonin tuoreen teoksen *Green Philosophy: How to Think Seriously About the Planet*. *The Guardian*issa julkaistussa arvostelussaan Rée osoitti jaloa mieltä, sillä hän ei vetänyt mattoa Scrutonin alta tämän patakonservatiivisten kannottojen vuoksi. Päinvastoin Rée myönsi, että Scruton on yksi johtavista brittifilosoifeista ja poikkeuksellisen oppinut mies.

*Green Philosophy*ssa Scruton pyrkii todistamaan, että konservatismi on itse asiassa paras tapa suojella luontoa. Hän ei hyväksy konservatiivisuuden liittämistä pidäkkeettömään kapitalismiin ja pelkkään voitontavoitteluun vaan korostaa konservatiivisuuden alkuperäistä ”säilyttämisen” merkitystä. Suurliiketoiminnan kanssa naimisiin menneet päättäjät ovat hänen mukaansa unohtaneet, että ihmiselämässä olennaista on paikalleen asettuminen eikä liikkuminen, ja ennen kuin tämä tosio sisäistetään, ekokatastrofin ratkaisusta on turha puhua. Kaikkea vasemmistolaisuudelta hajahtavaa kohtaan allerginen Scruton katsoo kuitenkin, että vasemmistolainen ympäristöpolitiikka on pahinta, mitä maapallolle voisi tapahtua. Siksi lajinsäilytysasiat tulisi antaa ”oikofileille”, kodin ra-

kastajille, joita konservatiivit hänen mielestään pohjimmitaan ovat. Scrutonin katsannossa maailmanlaajuiset ympäristöongelmat on jätettävä vapaaehtoisten kansalaisjärjestöjen ja asiantuntijoiden vastuulle. Muutoin ajaututaan katastrofin.

Rée myöntää, ettei hän ymmärrä ihmisten jakamista ”oikofileihin” ja ”oikofobeihin”, mutta mustavalkoinen vastakkainasettelu auttaa häntä osoittamaan lukijalle Scrutonin heikkouden. Scrutonin maailmankuvaan kun ei mahdu muuta kuin mustavalkoisia vastakkainasetteluja. Yhtäällä ovat kahelit vasemmistolaiset, joilta ei ole odotettavissa mitään hyvää, ja toisaalla täysjärkiset konservatiivit, joiden harteille Scruton säilyttää koko sivilisaation tulevaisuuden. Rée huomaa, että ollakseen filosofi Scruton on poikkeuksellisen keho sietämään moniselitteisyyksiä. Siksi Scruton kaikkien totuutta hokavien hahmojen tavoin maalaa itsensä intellektuaaliseen nurkkaan: kun kaikki epäilyttävät ainekset on leimattu postmoderneiksi relativisteiksi, nihilisteiksi, multikultikahjoiksi tai sosialisteiksi, järjen yksinäiseksi ääneksi jää enää Scruton itse. Rée toteaa, että Scrutonin kannattaisi kiinnostua vähemmän ideologisesta puhtaudesta ja enemmän itse asioista. Silloin hän luultavasti olisi näkemyksineen myös vähemmän yksin.

Vanha vitsi

Amerikastudien/America Studies julkaisi ikää käsittelevässä teemanumerossaan Nathan Carlinin ja Thomas R. Colen analyysin Mickey Rourken ja Marisa Tomein ikääntyvistä kehoista Darren Aronofskyn elokuvassa *The Wrestler*. Elokuvan ja vanhenemisen yhteys ei ollut täysin tuulesta temmattu. Carlin ja Cole huomauttavat, että gerontologia ja elokuva ovat kulkeneet historiallisesti yhtä jalkaa: gerontologian eli vanhuuden tutkimuksen noustessa itsenäiseksi alaksi 1950-luvulla ilmestyi myös kolme merkittävää elokuvaa, joiden pääosassa oli vanhus – Vittorio De Sican *Umberto D – elämän vanki* (1952), Akira Kurosawan *Ikiru – tuomittu* (1952) ja Ingmar Bergmanin *Mansikkapaikka* (1957).

Carlinin ja Colen erittelyn keskipisteessä on ajatus siitä, että ikä on sosiaalinen konstruktio. He eivät kuitenkaan tunnu huomaavan, että sosiaalisen iän rakentuneisuus näkyy jo heidän tarkastelemissa elokuvan *castingista*. Aronofskyn vuonna 2008 ensi-iltansa saaneen elokuvan pääosissa nähtävät Rourke (s. 1952) ja Tomei (s. 1964) eivät varsinaisesti kuulu kansaneläkeosastolle. Rourke esittää showpainijaa ja Tomei stripparia, ja roolihahmojen uran kannalta heillä on ikää, mutta he eivät ole vastaavassa mielessä fyysisesti vanhoja kuten *Umberto D*:ssä esiintynyt Carlo Battisti tai *Mansikkapaikan* Victor Sjöström. Carlinin ja Colen analyysissä keski-ikäisten esittäminen vanhoina mahdollistaa

kuitenkin *The Wrestler* -elokuvalle eräänlaisen kaksoisstrategian: yhtäältä Rourken ja Tomein roolihahmot antavat katsojille luvan vanhentua, mutta toisaalta näyttelijät kuuluvat kirjoittajien sanoin ”Hollywoodin seksiohjeeseen” ja edustavat siten viime kädessä katsojille saavuttamattomaa ihannetta. Juuri jälkimmäinen seikka kavaltaa Carlinille ja Colelle, ettei länsimainen kulttuuri ole päässyt sinuiksi rappeutuvien kehojen ja vanhenevien ihmisten seksuaalisuuden kanssa. Analyysin yleistettävyydessä on vain yksi vika: Hollywood-elokuvan ihmiskuva ei ehkä ole jäänöksettömästi yhtäläisyysmerkittävässä länsimaisen kulttuurin ihmiskuvan kanssa.

Kuukasvoisen radikaalifeministin paluu

Tälläkin palstalla on ällistelyerinäisiä kertoja suomalaisen kulttuurilehdistön julkaisupolitiikkaa. Vaikka kuinka painaisi villaisella ja suuntaisi katseensa muualle, eteen osuu ja sattuu kaikenmoista, joka saa kielenkantimet soimaan.

Lumoojassa (4/2011) julkaistiin Tiia R. Junnonahon ”poleeminen kirjoitus feminismistä, identiteettipolitiikasta ja Jari Tervosta”. Tämä ”söpö, kuukasvoinen hellyttävä tv-esiintyjä” esitellään ensin miten kuten, voileipätottumuksineen kaik-

kineen, kunnes seuraa hämmennys, sillä *Laylassa* Tervon kertojanääni (lue: Tervo) onkin ”eettisesti kantaaottava, pahuuden nimeävä ja hyvyyttä peräänkuuluttava” – siis hyvien puolella pahoja vastaan. Eikä Tervo edes autoile.

Miksi Junnonaho häkeltyy? Koska ”olemme tottuneet siihen, että naisten asioista kirjoittavat naiset”. Tervo on siis radikaali, kuukasvoinen sellainen.

”Meillä on lukemattomia nälkäpalkalla hiljaisina puurtavia naiskirjailijoita. Etulinjassa meillä on palkittu kenraalimme Sofi, soturitukkainen Oksanen, jonka lahtaan käyville stiletikoroilla voisi viiltää sikamiesten kurkkuja auki. Meillä on kruusaileva [ei siis kruusaileva] mutta karkäs ja pitkään palvellut rintamalottamme Anja Snellman.”

Sofi Oksanen, nälkäkurkien kuningatari? Etulinjoja, lahtaan, stiletikoroilla viiltelyä, rintamalottia, kenraaleja... kielikuvat ovat väkivaltaisia vaan eivät väkeviä. Asiaa hetken pohdittuaan Junnonaho kuitenkin ilmoittaa, ettei Tervo ylitä ”valtuuksiaan” kirjoittaessaan naisen näkökulmasta, sillä hän ei ”asemoi noita alisteisia positiotoita”. Varpaille astuminen ja toisen tontille työntäminen suotakoon, sillä kuukasvoinen Tervo ”on luonut hahmoja mielikuvituksensa ja taustatutkimuksen avulla, ei lihasta, verestä ja kyyneleistä, kokemalla” – kuten naiset? Kun Tervon kirjalliset ”pyrinnöt” on punnittu, seuraa palkinto: ”Haluaisin suudella häntä.”

Varmimmaksi vakuudeksi Junnonaho muistuttaa, että ”feminismi on helppo ymmärtää väärin”, vaikka sitten tahallaan. ”Akateeminen teorianmuodostus ja julkinen keskustelu vallasta, identiteetistä ja yksilöllisyydestä on yritetty typistää miehiä vihaavien hörhöjen vallankumouspuuhasteluksi tai miesalistussalaliitoiksi”, ja mainitaan ne vanhat kunnan tiskivuorotkin, ”absoluuttisen sodan” (von Clausewitz?) ohella.

Tarinan ja palkinnon jälkeen seuraa moraalinen opetus: ei saa yleistää. Opetusta taasen seuraa komiteanmietintöjen ylättyliä tapaileva manifesti:

”Feminismejä on epäilemättä erilaisia, mutta sen [ei siis niiden] kannatettavin muoto ei lopulta agitoi mitään sen pelottavampaa kuin ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa erilaisille ihmisille, jotka se [ei siis ne] mieltää ennen kaikkea yksilöiksi eikä sukupuolensa edustajiksi. Tämä ei kuitenkaan tarkoita rakenteellisten ja sukupuolittuneiden syrjivien käytänteiden sivuuttamista vaan niiden selittämistä sitoutumalla humaaniin arvopohjaan, demokraattiseen tiedonintressiin ja rakentavaan dialogiin.”

Tuliko selväksi? Mikä? Lopuksi Junnonaho tulkitsee *Laylan* ”akanvirran kaanoniin” ja haluaa nimittää Tervon ”uuden feministisen kirjallisuuden kummisedäksi. [...] Tervetuloa narttokerhoon! Tee sinä Jari voileivät, niin minä panen kossun pakkaseen.”